

ГЛАВА 5. РОБОТА З ПОЖЕЖНИМИ РУКАВАМИ

5.1. Робота з пожежними рукавами

5.2. Робота з пожежними стволами

5.1. Робота з пожежними рукавами

Рисунок 5.1 – Скочування пожежного рукава в одинарну скатку

Скочування рукавів здійснюється в одинарну чи подвійну скатку і, як правило, одним пожежним-рятівником. Одинарна скатка скочується по всій довжині від одного кінця до іншого (рис. 5.1). При скочуванні у подвійну скатку (рис. 5.2) пожежний-рятівник складає рукав удвічі і скочує його від середини до з'єднувальних головок. При цьому верхній кінець рукава необхідно укласти так, щоб він був коротшим за нижній.

Складання рукавів у «гармошку» проводиться двома пожежними-рятівниками. Один перегинає рукав по розмірах відсіку кузова автомобіля та укладає рукав у

відсік, другий – подає рукав та з'єднує рукава між собою.

Намотування рукавів на рукавну катушку виконується розрахунком із трьох пожежних-рятівників. Пожежний-рятівник № 1 закріплює з'єднувальну головку рукава на осі катушки та укладає рукав зліва направо і справа вліво рівними рядами. Пожежні-рятівники № 2 і № 3 обертають диски катушки до повного намотування рукавів на катушку. Після цього пожежний-рятівник № 1 закріплює вільний кінець останнього рукава, просмикуючи з'єднувальну головку рукава під останній виток.

При виконанні дій за призначенням і на навчальних заняттях можуть використовуватись різні види прокладки рукавних ліній. Горизонтальна рукавна лінія прокладається по землі чи по підлозі; вертикальна піднімається ззовні або усередині будинку, знизу вгору, або опускається зверху вниз.

Рукавні лінії розрізняють на магістральні і робочі. Магістральна лінія призначена для подачі води від насоса до розгалуження; для з'єднання насосів, що працюють при перекачуванні; для подачі води в лафетний ствол.

Рисунок 5.2 – Змотування пожежного рукава в подвійну скатку

Робоча рукавна лінія призначена для подачі води від розгалуження до ствола або піногенератора.

При прокладці напірних рукавів довжина рукавної лінії розраховується таким способом: при горизонтальній прокладці 1,2 м рукава на один погонний метр місцевості; при вертикальній прокладці – 4-5 метрів рукава на кожен поверх житлової споруди або 6–8 метрів на кожний поверх виробничої споруди звичайної висоти.

При визначенні довжини рукавної лінії необхідно враховувати запас рукава для маневрування стволом. Цей запас повинний бути не менше одного рукава.

Рисунок 5.3 – З'єднання головок типу Богданова

Для з'єднання рукавів між собою подається команда «Рукава з'єднати!». По цій команді пожежний-рятувальник бере в руки з'єднувальні головки, установлює їх так, щоб «ікла» однієї з'єднувальної головки увійшли в проріз спіральної похилої площадки, іншої з'єднувальної головки (рис. 5.3). Притискати з'єднувальні головки одну до іншої необхідно так, щоб перебороти опір гумових прокладок. Після з'єднання головок між собою необхідно повернути «ікла» з'єднувальних головок назустріч один одному до повного їхнього з'єднання. Якщо зусиль рук недостатньо для подолання опору прокладок, тоді головки притискаються колінами і спільними зусиллями рук і ніг виконують їхнє з'єднання.

З'єднання гвинтових головок виконується двома пожежними-рятувальниками. Кожний з них бере в руки з'єднувальну головку рукава і підіймає її до рівня колін. Після чого головки встановлюються одна проти одної так, щоб внутрішнє різьблення накидної головки увійшло в різьблення іншої головки, поворотом за годинникову стрілку виконується з'єднання.

По команді «Рукава роз'єднати» зусиллям рук (правої – до себе, лівої – від себе) необхідно повернути та від'єднати з'єднувальні гайки типу «Рот» і типу Богданова. Гвинтові з'єднувальні головки роз'єднуються поворотом накидної головки проти годинникової стрілки. Для роз'єднання гвинтових головок і головок типу Богданова застосовуються ключі.

З'єднання з'єднувальної головки рукава з розгалуженням, пожежною колонкою, напірним патрубком насоса, піногенератором, гідроелеватором і іншим обладнанням виконується так само, як описано вище.

Прокладка рукавних ліній здійснюється ручним і механізованим способами.

Ручна прокладка виконується по команді «Рукавну лінію зі скаток (указується напрямок і довжина лінії) – прокласти». Пожежний-рятувальник бере дві скатки, кладе одну на землю, іншу бере правою рукою за рукавний чохол біля з'єднувальних головок, лівою рукою — із протилежної сторони скатки, з одночасним відхиленням корпусу заносить скатку вправо назад, робить різкий широкий випад лівою ногою вперед, викидає скатку

Рисунок 5.4 – Розкочування рукава

витягнутими руками вперед, а правою рукою утримує рукав. Перед закінченням розкочування рукава пожежний-рятувальник робить різкий ривок правою рукою назад, кладе нижню з'єднувальну головку на землю, приєднує її до напірного патрубка насоса. Утримуючи в правій руці другу з'єднувальну головку, він бере другу скатку, розкочує її, з'єднує головки між собою і прокладає рукавну лінію далі в заданому напрямку.

Прокладка магістральної рукавної лінії з рукавів, покладених на автомобілі «гармошкою», виконується розрахунком – одна людина на 2 рукава. Пожежний-рятувальник № 1 бере кінець верхнього рукава і прокладає цей рукав у заданому напрямку (рис.5.5). Пожежний-рятувальник № 2 бере з'єднувальну головку третього рукава, пожежний-рятувальник № 3 — п'ятого рукава і т.д. До напірного патрубка насоса рукавну лінію приєднує водій.

При прокладці робочих рукавних ліній від розгалуження до місця роботи пожежні-рятувальники, призначені для прокладки,

підбігають до рукавів, беруть скатки (кожний не менш двох) і біжать до розгалуження. Розгортають рукава зазначеним вище способом, з'єднують їх між собою, приєднують до розгалуження і стволів.

Прокладка ліній з рукавів, покладених в ранці, виконується по команді «Рукавну лінію (указується напрямок) з ранця — прокласти». По цій команді пожежний-рятувальник відкриває секцію кузова автомобіля, надягає плечовий ранець на спину і рухається в зазначеному напрямку. Рукав до напірного патрубку насоса приєднує водій.

Рисунок 5.5 – Прокладка рукавної лінії з рукавів, покладених «гармошкою»

Підйом рукавних ліній на висоту виконується декількома способами.

Підйом за допомогою рятувальної мотузки. Пожежний-рятувальник № 1 піднімається на задану висоту, попереджає осіб, що знаходяться внизу, словом «Бережись» і після відповіді «Є, бережись» кидає рятувальну мотузку вниз, залишаючи один кінець у себе. Пожежний-рятувальник № 2 розгортає рукава, з'єднує їх між собою, закріплює мотузку за перший рукав і повідомляє пожежному-рятувальнику № 1 «Готово». Пожежний-рятувальник № 1

піднімає рукавну лінію, закріплює її затримкою за конструкцію будинку, приєднує до рукава ствол, займає вихідну позицію і доповідає про готовність. Вертикальна лінія довжиною, більшою за один рукав, закріплюється затримками біля кожного рукава.

Підйом діючої рукавної лінії за допомогою рятівної мотузки. Допускається на висоту не більш 12 м. Для підйому рукавної лінії призначається розрахунок з 4–6 чоловік. При цьому двоє (четверо) пожежних-рятівників піднімаються наверх, а двоє залишаються внизу. Пожежний-рятівник № 1, попередивши осіб внизу словом «Бережись» і одержавши відповідь «Є бережись», кидає вниз рятувальну мотузку, залишивши один кінець у себе. Пожежний-рятівник, що знаходиться внизу, закріплює рятувальну мотузку за рукавну лінію і повідомляє про готовність. За сигналом «Піднімай» розрахунок піднімає рукавну лінію. Після створення необхідного запасу рукава пожежний-рятівник № 1 закріплює лінію затримкою за конструкцію будинку і подає сигнал «Готово».

Підйом між маршами сходової клітки. Розкатані і з'єднані між собою рукава кладуться на площадку сходової клітки, кінець першого рукава пожежний-рятівник бере в руку, пропускає його між маршами сходової клітки і піднімає на заданий поверх, після чого створює запас рукавної лінії, закріплює її затримками, приєднує ствол, займає вихідну позицію і доповідає про готовність.

Підйом по стаціонарних чи переносних драбинах. Пожежний-рятівник приєднує до ствола рукав, пропускає його між ніг та перекидає його через плече і піднімається нагору по сходах (рис.5.6). Далі він переходить на дах чи у вікно, створює необхідний запас рукава, закріплює рукавну лінію затримкою (затримками) і доповідає про готовність.

Підйом по автодрабині. Пожежний-рятівник № 2 розкочує рукава і з'єднує їх між собою. Пожежний-рятівник № 1 діє так само, як при підйомі рукавної лінії по стаціонарній чи по ручній пожежній драбині.

На будинки підвищеної поверховості підйом рукавних ліній здійснюється за допомогою рятувальних мотузок. Троє пожежних-рятівників з рятувальними мотузками та затримками піднімаються на заданий поверх. Зв'язують рятувальні мотузки і скидають їх вниз, залишаючи один кінець мотузки у себе. Пожежні-рятівники, що залишилися внизу, прикріплюють рятувальну мотузку до рукавної лінії і дають сигнал для підйому лінії. Пожежні-рятівники

піднімають її наверх, створюють запас рукавів і сигналом повідомляють про готовність рукавної лінії до дії.

Рисунок 5.6 – Підйом рукавної лінії по висувній драбині

Підйом рукавної лінії за допомогою ліфта. Троє пожежних-рятівників з рукавами піднімаються ліфтом на заданий поверх, розмотують там рукава, з'єднують їх між собою і спускають вниз, залишивши кінець рукавної лінії у себе, із запасом для маневрування. Рукавна лінія кріпиться затримками за конструкції будинку з розрахунку однієї затримки на один рукав при підйомі рукавної лінії до дев'ятого поверху включно. Кріплення вертикальної рукавної лінії, піднятої вище дев'ятого поверху, виконується з розрахунку двох затримок на один рукав. В ускладнених умовах (по глибокому снігу,

при наявності різних перешкод) прокладка рукавних ліній виконується різними способами в залежності від обстановки на пожежі та умов роботи.

В зоні ураження вибуховими речовинами прокладка рукавних ліній здійснюється шляхом перебіжок і переповзання. Довжина подоланого простору при перебіжках залежить від місцевості й обстановки в зоні ураження. Прокладка рукавної лінії від насоса до зони ураження, здійснюється описаними вище способами, а далі, до позиції ствола, прокладається зі скаток. Для цього до зони ураження підносять необхідну кількість рукавів у скатках. Для прокладки рукавної лінії призначається розрахунок – одна людина на два рукава. Чисельність розрахунку залежить від довжини рукавної лінії, що прокладається в зоні ураження.

Прокладка рукавної лінії способом перебіжки виконується по загальній команді на оперативне розгортання чи по команді «Рукавну лінію (указується напрямок і кількість рукавів) перебіжкою — прокласти». За цією командою пожежні-рятувальники беруть по два рукава, намічають шлях руху і пункти зупинок. Пожежний-рятувальник № 1, використовуючи укриття, перебігає до місця роботи, показуючи напрямок прокладання рукавної лінії. Один з рукавів він залишає в резерві на випадок нарощування рукавної лінії чи заміни рукава, що вийшов з ладу. Інші пожежні-рятувальники, використовуючи укриття, перебігають у напрямку, зазначеному першим пожежним-рятувальником, прокладають рукава і з'єднують їх між собою, залишаючи по одному рукаву в укриттях. Останній пожежний-рятувальник один кінець рукава приєднує до насоса, другий – до рукавної лінії, прокладеної іншими пожежними. По закінченні прокладки лінії ствольщик приєднує ствол і доповідає про готовність до роботи. Пожежні-рятувальники № 2 і № 3 знаходяться біля місця роботи ствольщика. Один з них виконує обов'язки підствольщика (в залежності від типу ствола – ствол «А», ствол «Б»), інший стежить за станом рукавної лінії і при необхідності підмінює ствольщика чи підствольщика. При перебіжці рукава переносяться в будь-якому зручному положенні, ствол надівається через плече.

Прокладка рукавної лінії способом переповзання виконується по команді «Рукавну лінію (указується напрямок і кількість рукавів) способом переповзання — прокласти». Пожежні-рятувальники беруть

по одній скатці рукавів, розгортають їх, подумки намічають маршрут руху і пункти зупинок. Кожен пожежний-рятувальник бере лівою рукою кінець розкатоного рукава і кладе його на праве (ліве) плече так, щоб рукав знаходився на спині по діагоналі, після чого лягає на землю (рис. 5.7). По команді, що означає початок руху, пожежний-рятувальник підтягує праву (ліву) ногу й одночасно витягає якнайдалі ліву (праву) руку, відштовхується зігнутою ногою, пересуває тіло вперед, підтягує ліву (праву) ногу, витягає іншу руку і продовжує рух в тому ж порядку.

Рисунок 5.7 – Прокладка рукавної лінії способом переповзання

Рукавна лінія може прокладатися і способом переповзання навколішки. Початкові дії при цьому способі не відрізняються від описаних вище. Для прокладки лінії цим способом пожежний-рятувальник встає на коліна і, спираючись на передпліччя чи на кисті рук, підтягує зігнуту праву (ліву) ногу під груди і, одночасно витягаючи вперед ліву (праву) руку, пересуває корпус вперед до повного випрямлення правої (лівої) ноги. Одночасно з цим він підтягує під себе ліву (праву) зігнуту ногу, виставляє вперед іншу руку і продовжує рух в тому ж порядку. Ствол повинен бути примкнутим до рукавної лінії, а його лямка перекинута через плече. Рукав, що прокладається, знаходиться на спині пожежного-рятувальника чи під ним.

При прокладці рукавної лінії на місцевості, зараженій радіоактивними речовинами (РР) чи хімічними отруйними речовинами (ОР), всі працюючі повинні бути забезпечені необхідними засобами захисту і знати про припустимий час перебування на цій місцевості. Подача вогнегасної речовини, в цьому випадку, проводиться тільки з навітряної сторони. До початку прокладки рукавної лінії на зараженій місцевості старший начальник зобов'язаний організувати дозиметричний контроль,

визначити порядок санітарної обробки пожежних-рятувальників і виставити пост безпеки. Місце з наявністю РР чи ОР позначається спеціальними вказівними знаками. В залежності від оперативної обстановки, прокладка рукавної лінії виконується одним із зазначених вище способів.

Прокладка рукавної лінії через водяні перешкоди здійснюється вбхід волоком, з використанням плавучих засобів (човен, катер, пліт і т.п.) і рятувальної мотузки.

Зустрічна прокладка рукавних ліній виконується пожежними-рятувальниками двох відділень від вододжерела до місця пожежі і від місця пожежі до вододжерела. Спосіб прокладки рукавної лінії вибирається в залежності від рельєфу місцевості й інших умов.

Нарощування рукавної лінії виконується безпосередньо біля ствола чи на відстані одного-двох рукавів від ствола. Для нарощування лінії подається команда: «Пожежний-рятувальник Петров, лінію першого ствола одним (двома) рукавом — наростити». За цією командою (при нарощуванні рукавної лінії біля ствола) пожежний-рятувальник бере одну скатку рукава, підносить її до ствола і розкочує паралельно до діючої рукавної лінії. Водій припиняє подачу води в лінію. Ствольщик від'єднує ствол, приєднує його до принесеного рукава і змінює позицію ствола. Пожежний-рятувальник, що приніс рукав, приєднує його до діючої лінії, розправляє нарощену ділянку і доповідає про готовність. Після цього подається команда «Воду дати».

При нарощуванні рукавної лінії на один-два рукава пожежний-рятувальник бере одну або дві скатки, підносить їх до місця нарощування і розкочує. В цей час припиняється подача води, або зменшується тиск. Пожежний-рятувальник роз'єднує рукава, з'єднує їх із принесеним рукавом (рукавами), розправляє його і доповідає про готовність. Ствольщик змінює позицію ствола. Подається команда «Воду дати».

У разі ушкодження (пориву) окремих рукавів проводиться їхній тимчасовий ремонт. Він здійснюється безпосередньо на пожежі за допомогою рукавних затискачів. В залежності від величини отвору в ушкодженому рукаві може бути використаний універсальний стрічковий затискач (для усунення течі з отворів до 3 см (або корсетний затискач) для ліквідації течі з отворів довжиною до 10 см).

Якщо ліквідувати течі за допомогою затискачів неможливо, ушкоджений рукав замінюється цілим. Заміна рукава в діючій лінії здійснюється таким же способом, як і її нарощування.

При необхідності зміни місця роботи ствольщика, перенесення рукавної лінії виконується за розпорядженням начальника чи з ініціативи ствольщика, без зупинки чи з зупинкою подачі води.

Для перенесення рукавної лінії без припинення подачі води призначається розрахунок із трьох пожежних-рятівників на перший рукав і по два пожежних-рятівника на кожен наступний. Пожежні-рятівники переносять рукавну лінію на зазначену відстань на руках чи на плечах. При цьому ствол знаходиться в опущеному донизу положенні з перекритим перекривним пристроєм.

Для перенесення рукавної лінії без подачі води призначається розрахунок із двох пожежних-рятівників на перший рукав і по одному – на кожен наступний.

Пожежний-рятівник, працюючий на розгалуженні, зобов'язаний пускати воду в робочі лінії, зупиняти її і стежити за станом рукавних ліній. У зимовий час він вживає заходів щодо утепленню розгалуження і з'єднувальних головок рукавів підручними засобами (снігом, встановлює розгалуження всередині будинку).

Механізована прокладка ліній виконується із задньої рукавної котушки розрахунком із двох пожежних-рятівників і водія двома способами.

При прокладці рукавної лінії від автонасоса (автоцистерни) до місця пожежі розрахунок по команді на оперативне розгортання підбігає до котушки. Пожежний-рятівник № 2 звільняє кріплення чохла і знімає його з котушки. Пожежний-рятівник № 1 звільняє фіксатор вільного обертання котушки. Після цього обидва пожежні-рятівники звільняють кріплення котушки (кожний зі своєї сторони) і, тримаючи руками за її дуги, опускають котушку на землю. Рухаючись з котушкою, вони прокладають лінію до зазначеної позиції.

Водій, в момент зняття котушки, звільняє з'єднувальну головку верхнього рукава і приєднує її до напірного патрубку насоса.

При другому способі прокладки рукавної лінії від місця пожежі до вододжерела, пожежний-рятівник № 2 знімає з котушки чохол. Пожежний-рятівник № 1 звільняє фіксатор вільного

обертання котушки і з'єднувальну головку верхнього рукава, приєднує головку до розгалуження чи ствола, створює необхідний запас рукава і виходить на зазначену позицію. Пожежний-рятівник № 2 стає на сходинку автонасоса, береться рукою за верхню скобу і подає водію команду «Руш». Водій на невеликій швидкості веде автомобіль до вододжерела. При зупинці автонасоса пожежний-рятівник № 2 приєднує рукав до напірного патрубку насоса. Якщо необхідна довжина рукавної лінії перевищує довжину рукавів, намотаних на котушку, то спочатку лінія прокладається зі скаток з рукавів, покладених «гармошкою», а після цього – із задньої рукавної котушки.

Прокладка рукавної лінії через спеціально зроблене вікно в задній стінці кузова автонасоса виконується двома пожежними-рятівниками. Пожежний-рятівник № 1 виймає кінець рукава з відсіку через вікно в задній стінці автомобіля і приєднує його до розгалуження або ствола. Пожежний-рятівник № 2 стає на задню сходинку автомобіля, береться рукою за верхню скобу і подає водію команду «Руш». Автомобіль рухається до місця установки на вододжерело зі швидкістю 8 – 12 кілометрів на годину. При зупинці автомобіля пожежний-рятівник № 2 приєднує рукав до напірного патрубку насоса.

Прокладка рукавної лінії з рукавного пожежного автомобіля виконується в такому порядку:

- пожежний-рятівник № 1 відкриває двері відсіку кузова автомобіля, виймає кінець рукава і приєднує його до напірного патрубку автонасоса, встановленого на вододжерело;
- пожежний-рятівник № 2 стає на задню сходинку рукавного автомобіля, береться рукою за верхню скобу і подає водію команду «Руш».

Водій веде рукавний автомобіль до місця установки розгалуження, де пожежний-рятівник № 2 приєднує рукав до розгалуження. Пожежний-рятівник № 1 слідує за автомобілем і розправляє рукавну лінію.

У разі прокладки рукавної лінії з рукавного автомобіля від місця пожежі до вододжерела, пожежний-рятівник № 1 відкриває двері відсіку кузова автомобіля, виймає кінець рукава і приєднує його до ствола або розгалуження. Пожежний-рятівник № 2 стає на задню сходинку автомобіля, береться рукою за верхню скобу і подає водію команду «Руш». Водій веде автомобіль до вододжерела, на

якому встановлений автонасос чи автоцистерна. Пожежний-рятівник № 1 слідує за автомобілем та слідує за прокладкою рукавної лінії. При неможливості руху рукавного автомобіля по місцевості прокладка рукавної лінії виконується пожежними з розрахунку один пожежний-рятівник на два рукава. Кожен пожежний-рятівник кладе рукав на плече і рухається в заданому напрямку. Прокладка лінії рукавами діаметром, більшим за 77 мм, виконується пожежними з розрахунку один пожежний-рятівник на один рукав.

Прокладка рукавної лінії на висоті за допомогою колінчатого автопідйомника виконується розрахунком із двох чоловік. Пожежний-рятівник № 1 бере кінець рукава, закріплює рукав затримкою за конструкції кабіни, що обгороджують її, і піднімається на задану висоту, переходить на дах або у вікно будівлі, приєднує ствол, створює запас рукава і доповідає про готовність. Пожежний-рятівник № 2 з'єднує рукава між собою, підтягує рукавну лінію до місця її підйому і стежить, щоб підйом рукавної лінії був вільним.

Збирання рукавних ліній виконується по команді «Відбій» чи «Лінію – прибрати». По цій команді припиняється подача води, роз'єднуються рукава, зливається з них вода. Рукава змотуються в одинарну скатку, збираються «вісімкою», укладаються «гармошкою».

Прибирання рукавів «вісімкою» виконується одним пожежним-рятівником. Лівою рукою він бере кінець рукава і, розвівши обидві руки трохи ширше плечей, кладе на них рукав; потім спочатку опускає ліву руку вниз і підхоплює нею рукав знизу; потім праву руку, якою теж підхоплює рукав знизу, ліва рука в цей час піднімається наверх. Таким способом він продовжує намотувати рукав на руки.

В умовах низької температури, при збиранні рукавної лінії, необхідно зменшити тиск і, не припиняючи подачі води, робити розбирання рукавної лінії, починаючи від ствола. Замерзлі рукава в місцях перегинів і з'єднань необхідно відігрівати гарячою водою, паром чи нагрітими газами.

Прибирання рукавної лінії, піднятої на висоту, проводиться по команді «Ствол – вниз». По цій команді відкривається розгалуження і спускається вода з рукавної лінії. Далі відкріпляються затримки, і за допомогою рятувальної мотузки рукавна лінія спускається вниз.

При прокладанні рукавних ліній рукави з більшою міцністю рукавного чохла (групою міцності) рекомендується використовувати на початкових ділянках магістральних і робочих ліній. При цьому

необхідно вибрати найбільш зручні і найкоротші шляхи до позицій ствольщиків, прокладати рукавні лінії по узбіччях вулиць і доріг, уникати прокладання по гострих та палаючих предметах, а також в місцях, де пролита кислота або інші отруйні речовини. Рукава, прокладені через дороги, необхідно захищати рукавними містками.

Прокладку рукавних ліній через залізничні або трамвайні колії потрібно робити між шпалами, під рейками. Не можна допускати установки розгалужень на проїжджій частині дороги, перекручування і заломів рукавів, ударів з'єднувальними головками об тверде покриття дороги. У сходових клітках рукавні лінії необхідно прокладати переважно між маршами. При прокладанні рукавної лінії зовні будинку чи на дах або горище необхідно розмотувати її між віконними прорізами.

Усередині приміщень прокладаються, як правило, прогумовані рукава.

Рукавну лінію на автодрабині слід прокладати посередині і надійно закріплювати її рукавними затримками. Тиск води в лінії повинен підвищуватися чи знижуватися поступово. Укладання рукавів по колінах драбин і кріплення до сходинок (щаблів) допускається тільки в тих випадках, коли ствольщик працює безпосередньо на сходах.

При низьких температурах необхідно прокладати резервну (другу) магістральну лінію.

Пожежні стволи в залежності від призначення поділяються на водяні і повітряно-пінні, а в залежності від пропускнуої здатності і розмірів – на ручні і лафетні.

5.2. Робота з пожежними стволами

З'єднання ствола з рукавом виконується по команді «Свол приєднати». Пожежний-рятувальник виконує ті ж дії, що і при з'єднанні головок рукавів. Якщо зусиллям рук з упором на стегно ствол приєднати не вдається, то треба правим коліном опуститися на землю, покласти на нього з'єднувальну головку рукава і, використовуючи коліно для упора, приєднати ствол (рис.5.8).

Заміна прокладок у стволах робиться по команді «Прокладку в стволі замінити». Пожежний-рятувальник замінює прокладку, виконуючи при цьому ті ж дії, що і при заміні прокладок у сполучних голівках рукавів.

Рисунок.5.8 – Приєднання ствола до рукава

**Рисунок 5.9 – Робота зі стволом
з положення стоячи**

Робота з ручними стволами виконується з трьох положень: стоячи, з коліна, лежачи.

У першому випадку пожежний-рятувальник стає впівоберта праворуч, виставляє ліву ногу вперед, трохи зігнувши її в коліні; ствол тримає: правою рукою за рукав, лівою — за корпус ствола (рис.5.9).

Щоб прийняти положення для роботи з коліна, пожежний-рятувальник стає впівоберта праворуч, опускається на праве коліно, ліву ногу, зігнуту в коліні, виставляє вперед і ставить на повну ступню, ствол тримає:

правою рукою за рукав, лівою — за корпус ствола, спираючись на ліве коліно (рис. 5.10).

Для роботи лежачи пожежний-рятувальник лягає на землю (підлогу), ноги розводить у різні боки, спирається на передпліччя рук, ствол тримає так само, як і при роботі зі стволом у положенні стоячи (рис. 5.11).

При підготовці і роботі з ручним стволом з драбини необхідно закріпитися карабіном за сходинку (щабель) цієї драбини. Для цього потрібно піднятися на одну сходинку вище, закріпитися карабіном і опуститися нижче на сходинку (рукавна лінія закріплюється затримкою, як правило, за конструкцію будинку, у виняткових випадках її кріплення може робитись за сходинку драбини).

Ствол тримається так само, як і в положенні стоячи. Під час роботи зі стволом з ручних пожежних драбин, вона повинна утримуватися одним з пожежних-рятувальників. У випадку роботи з ручним стволом з автодрабини пожежний-рятувальник закріплюється за сходинку чи перила драбини. Рукавна лінія теж кріпиться за сходинку чи перила драбини.

При роботі з ручним стволом з колінчатого автопідйомника пожежний-рятувальник закріплюється за огороження kabіни підйомника, рукавну лінію кріпить до конструкції будинку (у виняткових випадках – до огороження kabіни підйомника), ствол тримає так, як при роботі в положенні стоячи чи з коліна.

Під час роботи з ручним стволом з підвіконня ствольщик сідає на підвіконня і закріплює за нього рукавну лінію; ствол тримає так, як у положенні стоячи.

Для роботи з переносними лафетними стволами призначаються два пожежних-рятувальників. Пожежний-рятувальник № 1 керує роботою ствола. Пожежний-рятувальник № 2 допомагає пожежному № 1 при установці і зміні позиції ствола.

Для роботи зі стаціонарним лафетним стволом призначається один пожежний-рятувальник чи розрахунок із двох чоловік.

Для роботи з лафетними стволами, установленими на даху автомобіля, призначається один пожежний-рятувальник. Водій керує автомобілем і регулює тиск у сприску, пожежний-рятувальник керує стволом.

При необхідності збільшення подачі води під час пожежі можна робити заміну сприску меншого діаметра сприском з великим діаметром.

Якщо під час роботи в результаті реактивної дії струменя ствол буде вирваний з рук, треба негайно знизити тиск води в рукавній лінії.

Рисунок 5.10 – Робота зі стволом з положення з коліна

По команді «Ствол перекрити» ствольщик перекриває ствол і припиняє подачу води.

При роботі з генератором піни середньої кратності (далі ГПС) у положеннях стоячи, лежачи, чи з коліна зі сходів (колінчатого автопідйомника) пожежний-рятувальник тримає його, як описано раніше (рис. 5.12).

Рисунок 5.11 – Робота зі стволом з положення лежачи

Рисунок 5.12 – Робота з ГПС

При подачі з ГПС піни застосовується перемичка, що встановлюється в проріз приміщення. Для установки перемички призначається розрахунок із трьох пожежних-рятівників. Пожежний-рятівник № 1 розвертає перемичку і закриває проріз. Пожежні-рятівники № 2 і № 3 встановлюють розпірки і зажимають перемички в прорізі. Пожежний-рятівник № 1 уставляє ствол в отвір і доповідає про готовність до подальших дій.

При підйомі і при роботі на висотах не дозволяється надягати через плече ремінь ствола, приєднаного до рукавної лінії, подавати воду в незакріплену лінію до виходу ствольщика на вихідну позицію. Не дозволяється знаходитися людям під піднятими колінами і кабіною автопідйомника. Категорично забороняється одночасний підйом (опускання) людей і вантажів автопідйомником у кількостях, що перевищує величини, встановлені інструкцією з його експлуатації. Забороняється робота зі стволами на висотах і на драбинах при швидкості вітру більше 10 м за секунду, а також

робота з лафетним і ручним стволом з кабіни автопідійомника при перебуванні в ній більше двох чоловік.

Не дозволяється залишати ствол без нагляду навіть після припинення подачі води.

Для роботи зі стволом на висотах необхідно виділяти не менш двох чоловік.

При роботі з лафетним стволом з автодрабини АЛ-30(131) вона повинна бути висунута на довжину не більш 20 м при максимальних кутах її нахилу й у межах безпечного поля чи рухів. У зимовий час при зледенінні колін і сходинок слід дотримуватися особливої обережності.

Контрольні запитання:

1. Які існують способи скочування пожежних рукавів?
2. Як повинна прокладатись рукавна лінія по авто драбині?
3. Який порядок прокладання рукавної лінії з рукавного пожежного автомобіля?
4. Які існують вимоги при роботі з ручним пожежним стволом з драбини?
5. Яка мінімальна кількість пожежних-рятівників призначається для роботи зі стволом на висоті?